

Historia

Medeltiden

BEDÖMNINGSSTÖD I ÅRSKURS 4-6

NAMN: _____

Prov som återanvänds av Skolverket omfattas av sekretess enligt 17 kap. 4§ offentlighets- och sekretesslagen.

Detta prov återanvänds av Skolverket t.o.m 2022-01-30

Medeltiden som tidsbegrepp

Uppgift 1 a)

Vilken av följande tidsperioder brukar kallas för medeltiden i Sverige?

Kryssa för **ett** alternativ.

- Perioden cirka 350 – 1520.
- Perioden cirka 750 – 1520.
- Perioden cirka 1050 – 1520.
- Perioden cirka 1350 – 1520.

Uppgift 1 b)

Vilken av följande förändringar hör ihop med medeltidens början i Sverige?

Kryssa för **ett** alternativ.

- Många människor blev kristna.
- Birger jarl grundade Stockholm.
- Människor började odla.
- Riddare började användas i krig.

Uppgift 1 c)

Vilken av följande förändringar hör ihop med medeltidens slut i Sverige?

Kryssa för **ett** alternativ.

- Finland blev en del av Sverige.
- Det blev frivilligt att höra till kyrkan.
- Gustav Vasa tog makten över Sverige.
- Pestsjukdomarna upphörde helt.

Människors möten under medeltiden

Det fanns många anledningar till att människor från Sverige träffade människor från andra länder under medeltiden. En av anledningarna var Hansan. En annan var Kalmarunionen.

Uppgift 2 a)

Genom Hansan möttes människor från olika länder.

Ge **ett** exempel på varför de möttes.

Uppgift 2 b)

Genom Kalmarunionen möttes människor från olika länder.

Ge **ett** exempel på varför de möttes.

Föremål som historiska källor

Uppgift 3.

s. 4–5

Använd källorna 1–7 från medeltidens Sverige. Vad kan du få reda på?

Sätt bara **ett** kryss på varje rad!

Jag kan få reda på att ...	Ja, det kan jag få reda på.	Nej, det kan jag inte få reda på.
... de flesta spelade tärning.		
... det fanns människor som kunde bygga med tegel.		
... det var fler som spelade flöjt än som spelade mungiga på medeltiden.		
... hästkött var en vanlig typ av mat.		
... Sverige hade kontakt med ett annat land.		
... människor skötte om hästar.		
... rika människor hade ljusstakar av metall.		
... alla hus i staden var byggda av tegel.		

Lagar som historiska källor

s. 6–7

Kim använder källa 8, 9 och 10 från texthäftet och drar följande slutsats:

Det verkar som om människor kunde värderas olika under medeltiden.

Uppgift 4.

Visa att Kim har rätt med hjälp av källorna 8, 9 och 10. Förklara och motivera ditt svar.

Tänk på ...

- ... vad det står i de tre källorna som visar att människor hade olika värde.
- ... att försöka använda alla tre källor.
- ... att vara noga med att ange vilken källa (nr, 8, 9 eller 10) som du resonerar om.

Att använda flera historiska källor

Som historiker tycker jag att det är bra att använda flera källor när jag söker svar på historiska frågor.

Uppgift 5.

s. 4–7

Förklara varför det är bra att använda flera historiska källor.

Ge **exempel** och **motivera** ditt svar.

Tänk på ...

- ... att du kan använda källorna i texthäftet (källa 1–10) när du ger exempel
- ... hur flera källor kan ge bättre kunskaper.
- ... vilka problem som kan finnas med att bara använda en historisk källa.

Kvinnor och män på medeltiden

Under medeltiden var det vissa sysslor som bara män fick göra, och andra sysslor som bara kvinnor fick göra. Men en del saker fick både kvinnor och män göra.

Uppgift 6.

Vad fick kvinnor och män göra under medeltiden? Sätt kryss i rätt rutor.

Fler än **ett** kryss per rad gör svaret ogiltigt.

	Bara kvinnor fick...	Bara män fick...	Både män och kvinnor fick...
... bli riddare.			
... styra över ett rike.			
... leva i kloster.			
... bli präst.			
... bli barnmorska.*			
... sälja mat.			

***Barnmorska:** en person som har som arbete att hjälpa kvinnor att föda barn.

Kristendomen i Norden

Uppgift 7 a)

Kristendomen infördes i Norden.

Förklara hur kristendomen spreds till människor i Norden. Ge två exempel.

1 _____

_____

2 _____

_____

Uppgift 7 b)

Kyrkan var mycket rik under medeltiden.

Förklara hur kyrkan fick pengar och annan rikedom. Ge två exempel.

1 _____

_____

2 _____

_____

Uppgift 7 c)

Klostren var viktiga för människor under medeltiden.

Förklara varför klostren var viktiga. Ge två exempel.

1 _____

_____

2 _____

_____

Digerdöden

På 1300-talet drabbades människor i Europa av sjukdomen pesten. Händelsen kallas **digerdöden**.

Uppgift 8 a)

Hur spreds pesten?

Uppgift 8 b)

Vad trodde medeltidens människor att pesten berodde på?

Konsekvenser av digerdöden

Uppgift 8 c)

Vilka konsekvenser fick digerdöden i Sverige?

Kryssa för de **tre** påståenden som stämmer.

Fler än **tre** kryss gör svaret ogiltigt.

Påstående	
Adelns inkomster minskade.	
Det blev inga fler utbrott av pest.	
Kvinnorna fick en starkare ställning i samhället.	
Många bönder fick mer mark att odla på.	
Många jordbruk lades ned.	
Många människor slutade att tro på Gud.	
Människor slutade bo i städer.	
8 av 10 personer dog.	

Livet på landsbygden under medeltiden

Under medeltiden bodde både bönder och adel på landsbygden. Men livet såg olika ut för dem. En orsak var att de hade olika **rättigheter*** och **skyldigheter***.

Uppgift 9.

Beskriv skillnader mellan böndernas och adelns liv under medeltiden. Förklara och motivera ditt svar.

Beskriv exempelvis ...

- ... vad grupperna gjorde på dagarna.
- ... gruppernas rättigheter och skyldigheter
- ... hur de bodde och hur de fick mat.

***Rättighet** = något man har rätt att göra, det man *får* göra.

***Skyldighet** = något man är tvungen att göra, det man *måste* göra.

Utvecklingslinjer i Norden under medeltiden

Uppgift 10.

Kryssa efter varje påstående om det gäller för 900-talet, för 1200-talet och för 1400-talet.

Varje påstående kan gälla **en**, **två** eller alla **tre** tidsperioderna. Gör som i exemplet!

	900-tal	1200-tal	1400-tal
De flesta människor livnärde sig på jordbruk.	X	X	X
Birka var en viktig plats för handel.	X		
Det fanns vikingar.			
Det gick att trycka böcker.			
Människor i Norden gjorde handelsresor över Östersjön.			
Norden styrdes av den danska kungen/drottningen.			
Det fanns kloster.			
Det var krig om vem som skulle vara kung i Sverige.			
Det fanns trälar (slavar) i Sverige.			
Hansan hade en viktig roll för handeln.			
Det fanns riddare (adel) i Sverige.			